

Co-funded by the
Asylum, Migration and Integration Fund
of the European Union

INFORMATIEBLAD

**ONDERSTEUNING VAN
VRIJWILLIGERS BIJ
HET SPONSORSCHAP
EN ADDITIONELE
VEILIGE ROUTES VOOR
VLUCHTELINGEN EN
ANDERE MENSEN DIE
INTERNATIONALE
BESCHERMING NODIG
HEBBEN**

SAMENVATTING VAN DE HOOFDPUNTEN

- De duurzaamheid van het sponsorschap en de additionele veilige routes hangt af van de betrokkenheid van een breed scala aan belanghebbenden waaronder overheidsinstanties, maatschappelijke organisaties en, van cruciaal belang, individuele leden van de ontvangende gemeenschappen die als vrijwilligers werkzaam zijn. De vrijwilligers die betrokken zijn bij deze programma's spelen een sleutelrol in het ondersteunen van nieuwkomers bij het opbouwen van sociale banden en het navigeren op de arbeids- en huisvestingsmarkt. Meer in het algemeen kan dit type betrokkenheid helpen om positieve verhalen over begunstigden (vluchtelingen and andere mensen die internationale bescherming nodig hebben) te promoten en xenofobische opvattingen te verminderen.
- Vrijwilligers betrekken bij de vestiging en integratie van begunstigden is niet zonder risico. Vrijwilligers worden vaak geconfronteerd met sociale en institutionele uitdagingen die het vervullen van hun taken moeilijk en tijdrovend kunnen maken, bijvoorbeeld wanneer ze begunstigden helpen een verblijfsvergunning te krijgen of een woning te vinden. Het bieden van gerichte begeleiding en training aan vrijwilligers met betrekking tot het succesvol uitvoeren van hun taken is daarom een essentieel onderdeel van het maximaliseren van de impact van hun betrokkenheid, het garanderen van hoogwaardige ondersteuning voor begunstigden en het voorkomen van frustratie bij zowel vrijwilligers als begunstigden.
- Opleidingsprogramma's en hulpmiddelen moeten erop gericht zijn om vrijwilligers informatie te verstrekken over het vestigingsproces alsook de verschillende diensten en steun die beschikbaar zijn voor begunstigden in hun gastgemeenschappen. Vrijwilligers moeten ook specifieke begeleiding krijgen over hoe ze begunstigden kunnen helpen bij de overgang van de vestigingssteun van het programma naar zelfvoorziening in hun nieuwe gemeenschap (bijvoorbeeld door hen te begeleiden naar zelfstandigheid in het vinden van openbare diensten en door zinvolle contacten te leggen met lokale betrokkenen).
- Het ontwikkelen van initiatieven om het vrijwilligersbestand van een programma uit te breiden kan helpen voorkomen dat de huidige vrijwilligers overbelast raken. Dit kan inhouden dat er gericht wordt gezocht naar een breder profiel van vrijwilligers, naast de leden van religieuze en humanitaire organisaties die tot nu toe een leidende rol hebben gespeeld (dit kan bijvoorbeeld betekenen dat er wordt gezocht naar diaspora-, culturele of LGBTQI+-organisaties). Naast het aantal vrijwilligers, kan een gevarieerde pool van vrijwilligers de waarschijnlijkheid vergroten dat een programma vrijwilligers heeft met de juiste vaardigheden en ervaringen om specifieke groepen begunstigden effectief bij te staan (bijvoorbeeld met taalvaardigheden, eerdere ervaring met het werken met kwetsbare groepen of vertrouwdheid met de culturele en religieuze achtergrond van begunstigden).

WAT IS VRIJWILLIGERSBETROKKENHEID?

De wereldwijde uitbreiding van programma's voor sponsorschap en additionele veilige routes is hand in hand gegaan met een herdefiniëring van de rollen en verantwoordelijkheden van zowel publieke als private actoren die betrokken zijn bij de ondersteuning van vluchtelingen.¹ Hoewel de reikwijdte, het ontwerp en de doelstellingen van deze programma's verschillen is een gemeenschappelijk kenmerk van al deze programma's de participatie van betrokkenen binnen de ontvangende gemeenschappen, in het bijzonder van individuele vrijwilligers die de opvang en integratie van vluchtelingen andere mensen die internationale bescherming nodig hebben ondersteunen.

De mogelijkheden die vrijwilligers meebrengen voor een programma - in de vorm van hun tijd, ervaringen, sociale netwerken en praktische kennis van de lokale context - kunnen deze initiatieven in staat stellen om de omvang en de kwaliteit van de ondersteuning die wordt geboden aan nieuwkomers te verbeteren. Vrijwilligersondersteuning kan in het bijzonder een aanvulling zijn op de hulp die wordt geboden door professionele vestigingsmedewerkers van overheidsinstanties of niet-gouvernementele organisaties en kan capaciteitsbeperkingen helpen verlichten.²

1 United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), '[Community Sponsorship](#)', geraadpleegd op 27 januari 2024; UNHCR, '[Complementary Pathways for Admission to Third Countries](#)', geraadpleegd op 27 januari 2024.

2 Susan Fratzke en Emma Dorst, '[Volunteers and Sponsors: A Catalyst for Refugee Integration?](#)' (Washington, DC: Migration Policy Institute, 2019).

De betrokkenheid van vrijwilligers bij de ondersteuning van vluchtelingen andere mensen die internationale bescherming nodig hebben kan verschillende vormen aannemen. In het geval van particuliere of *community sponsorship*-programma's zegt een groep vrijwilligers toe om nieuwkomers gedurende een specifieke periode (meestal één of twee jaar) financiële bijstand en administratieve en sociale steun te verlenen.³ Buiten een formele verbintenis als sponsor kunnen vrijwilligers toegelaten begunstigden ondersteunen via op maat gemaakte activiteiten (vaak met een korter tijdsbestek), waarvan de precieze aard afhangt van de doelstellingen en vereisten van een programma en de beschikbare tijd en middelen van vrijwilligers. Deze activiteiten kunnen bestaan uit het verstrekken van specifieke informatie, het vergemakkelijken van de toegang tot openbare diensten, het geven van taallessen of het helpen van begunstigden bij het opstellen van cv's en het voorbereiden van sollicitatiegesprekken.⁴

BEPROEFDE WERKWIJZEN VOOR HET VERGROTEN EN BEHOUDEN VAN DE BETROKKENHEID VAN VRIJWILLIGERS

Bestaande initiatieven van sponsorschap en additionele veilige routes wijzen op een aantal veelbelovende praktijken die integratie- en maatschappelijke organisaties die bij deze programma's betrokken zijn kunnen toepassen om hun betrokkenheid en ondersteuning van vrijwilligers te verbeteren, ten voordele van de begunstigden van het programma en het programma in het algemeen.

Een gedegen coördinatie en supervisie van vrijwilligersactiviteiten garanderen

- Vrijwilligers die betrokken zijn bij de ondersteuning van begunstigden bevinden zich vaak in een complexe omgeving en moeten individuen of gezinnen met complexe opvangbehoeften bijstaan. Het is dus belangrijk om de verantwoordelijkheden van vrijwilligers duidelijk af te bakenen, realistische verwachtingen te stellen voor hun rol en inzet en toezicht te houden op hun vooruitgang.
- Het is ook belangrijk om een duidelijke verdeling van verantwoordelijkheden vast te stellen tussen vrijwilligers, overheidsinstanties en maatschappelijke organisaties die betrokken zijn bij de ondersteuning van begunstigden. Dit kan worden gedaan door middel van een memoranda van overeenstemming (MoU's) of richtlijnen waarin de rollen van de verschillende betrokkenen in het kader van gezamenlijke activiteiten worden gespecificeerd en die deelnemers aan vrijwilligersactiviteiten duidelijke richtlijnen geven over hun taken.⁵
- Het opzetten van heldere communicatiekanalen tussen vestigingsorganisaties en vrijwilligers kan vrijwilligers bewuster maken van de beschikbare diensten binnen een gemeenschap en hun vermogen om in te spelen op de behoeften van vluchtelingen verbeteren. Veelbelovende benaderingen zijn onder meer het organiseren van bijeenkomsten vóór en na aankomst van vluchtelingen tussen vestigings- en integratiemedewerkers en vrijwilligers om informatie uit te wisselen, de behoeften van aankomende begunstigden te beoordelen, de steun te coördineren en het oprichten van centrale informatiepunten die zowel vrijwilligers als begunstigden kunnen ondersteunen.⁶
- Het toewijzen van specifieke en stabiele financiële middelen aan overheidsinstanties of maatschappelijke organisaties die verantwoordelijk zijn voor het coördineren van vrijwilligersactiviteiten, zou de infrastructuur rond de betrokkenheid van vrijwilligers bij de vestiging van begunstigden versterken. Dit zou kunnen betekenen dat praktijken die in specifieke contexten succesvol zijn gebleken, worden overgenomen, zoals het aanstellen van een fulltime vrijwilligers- of gemeenschapscoördinator die als aanspreekpunt voor leden van de gemeenschap fungeert.⁷

3 Voor een voorbeeld van een al bestaand sponsorprogramma, zie Government of Canada, '[Private Sponsorship of Refugees Program](#)', geüpdatet op 11 januari 2024.

4 Fratzke en Dorst, *Volunteers and Sponsors*, 4.

5 Zie Allies for Refugee Integration, *Intentional Connections for Welcoming Communities: Improving Settlement for Privately Sponsored Refugees in Ontario through Settlement-Sponsor Collaboration* (Toronto: Ontario Council of Agencies Serving Immigrants en Refugee 613, 2021).

6 Share Network, '[Resettlement & Community Sponsorship across Europe](#)' (booklet, Share Quality Sponsorship Network, 2023).

7 Fratzke en Dorst, *Volunteers and Sponsors*, 12.

- Regelmatige monitoring en het opzetten van feedbackmechanismen zijn cruciaal voor het tijdig identificeren en aanpakken van obstakels waarmee vrijwilligers worden geconfronteerd. Daarnaast is het opzetten van betrouwbare en toegankelijke communicatiekanalen die zowel vrijwilligers als begunstigden kunnen gebruiken om advies te vragen of problemen te melden die ze tegenkomen in hun werk, essentieel om misverstanden tussen hen te voorkomen of aan te pakken, de transparantie te vergroten en bewijsmateriaal te verzamelen dat kan worden gebruikt om de kwaliteit van de verleende hulp te verbeteren.⁸

Ontwikkel gedegen trainingen voor en na aankomst van vluchtelingen voor vrijwilligers

- Trainingsprogramma's en informatiebronnen (bijvoorbeeld toolkits en begeleidingsdocumenten) kunnen een belangrijke rol spelen om vrijwilligers te helpen zich voor te bereiden op hun taken en hun inzicht in de achtergrond van begunstigden en hun integratiebehoefte te verbeteren. Gerichte opleiding is ook essentieel om ervoor te zorgen dat vrijwilligers met succes kunnen samenwerken met publieke en maatschappelijke belanghebbenden die betrokken zijn bij een programma voor sponsorschap of een additionele veilige route om mogelijke spanningen over hun rol te verminderen en een te hoge belasting van vrijwilligers te voorkomen.⁹ Daarom moet er door de overheid of particuliere partijen specifiek geld worden uitgetrokken voor het uitbreiden van de trainingscapaciteit van lokale organisaties die verantwoordelijk zijn voor de coördinatie van de vrijwilligers.
- De training voor vrijwilligers moet erop gericht zijn om alle belangrijke dimensies van de inzet van vrijwilligers te behandelen en moet vrijwilligers adequate informatie verstrekken over de structuur van het programma, de verwachte resultaten en de verschillende diensten en vormen van ondersteuning die op lokaal niveau voor begunstigden beschikbaar zijn. Gerichte training voor vrijwilligers moet ook begeleiding bieden bij het helpen van begunstigden tijdens de overgang uit de programma-ondersteuning, bijvoorbeeld door hen geleidelijk aan te moedigen om meer autonome beslissingen te nemen (bijvoorbeeld over hoe om te gaan met het gezinsbudget) en zelfstandig toegang te krijgen tot gezondheidszorg en andere openbare diensten.¹⁰
- Schaalvoordelen bij het geven van trainingen kunnen worden bereikt door het ontwikkelen en delen van middelen tussen nationale en transnationale netwerken van actoren, bijvoorbeeld in de vorm van toolkits, richtlijnen voor vrijwilligersmanagement of online trainingen.¹¹ Tegelijkertijd moeten trainingsactiviteiten worden ontworpen op een manier die rekening houdt met de specificiteit van lokale dienstverleningssystemen en hulpbronnen, en die daarnaast gebruik maakt van de kennis van lokale betrokkenen en begunstigden die al in een lokale gemeenschap zijn gevestigd.¹²

Neem de capaciteiten en ervaringen van vrijwilligers mee in het nemen van passende beslissingen

- Er zijn aanwijzingen dat gepersonaliseerde matchingsprocedures die rekening houden met de capaciteiten van vrijwilligers (bijvoorbeeld specifieke taalvaardigheden, eerdere ervaring met het werken met kwetsbare groepen of kennis van hun culturele en religieuze achtergrond) en vrijwilligers inspraak geven in de beslissingen over het matchen, het gevoel van betrokkenheid van vrijwilligers bij het proces kunnen verbeteren en hun betrokkenheid bij een programma ondersteunt.¹³ Voorbeelden van programma's die dit hebben gedaan zijn onder andere het Italiaanse humanitaire corridormodel (dat rekening houdt met de voorkeuren en kenmerken van sponsors) en sponsorschapsprogramma's in Australië, Canada en de Verenigde Staten (die sponsors in staat stellen om matches voor te stellen die vervolgens worden beoordeeld door de uitvoerende organisatie of overheidsinstantie).¹⁴

8 María Belén Zanzuchi, Nadja Dumann, Florian Tissot, en Admir Skodo, *Attracting, Retaining, and Diversifying Sponsors for Refugees in Community Sponsorship Programmes* (Brussel: Migration Policy Institute Europe, 2023), 34; Hanne Beirens en Aliyyah Ahad, *Measuring Up? Using Monitoring and Evaluation to Make Good on the Promise of Refugee Sponsorship* (Brussel: Migration Policy Institute Europe, 2020).

9 Zanzuchi, Dumann, Tissot, en Skodo, *Attracting, Retaining, and Diversifying Sponsors*, 18.

10 María Belén Zanzuchi, *Supporting Self-Sufficiency: Considerations for Refugees' Transition out of Sponsorship and Complementary Pathways Programmes* (Brussel: Migration Policy Institute Europe, 2024).

11 Bijvoorbeeld, Immigration, Refugees, and Citizenship Canada (IRCC) financieert het Refugee Sponsorship Training Program om te voorzien in de informatie- en trainingsbehoefte van organisaties en individuen die betrokken zijn bij het sponsorschap. Zie IRCC, 'Refugee Sponsorship Training Program', geraadpleegd op 27 januari 2024. Zie ook Share Network, 'Resettlement & Community Sponsorship across Europe'.

12 Lillie Hinkle, *The Unmet Potential of Community Consultations in U.S. Refugee Resettlement* (Washington, DC: Migration Policy Institute, 2023), 23.

13 Zanzuchi, Dumann, Tissot, en Skodo, *Attracting, Retaining, and Diversifying Sponsors*, 30.

14 Craig Damian Smith met Emma Ugolini, *Why Matching Matters: Improving Outcomes in Refugee Sponsorship and Complementary Pathways* (Brussel: Migration Policy Institute Europe, 2023).

- Sommige sponsorschapsprogramma's hebben innovatieve methoden ontwikkeld om de kenmerken en de inbreng van vrijwilligers te integreren in het matchingsproces. Sommige hebben bijvoorbeeld online platformen gecreëerd waar sponsors en begunstigen een actieve en directe rol kunnen spelen in het matchingsproces door organische contacten te leggen en hun voorkeuren en verwachtingen uit te spreken. Andere initiatieven, zoals de 'matching stream' van het U.S. Welcome Corps en het pilotproject Re:Match van het Berlin Governance Platform, hebben algoritmes op basis van voorkeur gebruikt om matches voor te stellen op basis van gegevens uit demografische enquêtes en enquêtes over voorkeuren die door sponsors zijn ingevuld alsook interviews met participanten van het programma.¹⁵

De betrokkenheid van vrijwilligers behouden door een breder bereik en een flexibel programmaontwerp

- Gerichte wervingsstrategieën kunnen de omvang en diversiteit van de vrijwilligerspool van een programma vergroten en zo helpen capaciteitstekorten aan te pakken en de duurzaamheid van het programma te ondersteunen, onder andere door het risico op overbelasting van bestaande vrijwilligers te verminderen. Sommige sponsorschapsprogramma's, waaronder die in Canada, Ierland en het Verenigd Koninkrijk, hebben gekozen voor een strategische aanpak (zoals marktonderzoeken, interviews of overzichten van bestaande data) om de profielen van potentiële vrijwilligers te analyseren en gericht een beroep te doen op vrijwilligers.¹⁶
- Het opzetten van een divers vrijwilligersbestand kan ook de kans vergroten dat een programma vrijwilligers aantrekt met de juiste vaardigheden om begunstigen met specifieke behoeften effectief bij te staan, wat de kwaliteit van de ondersteuning en de ervaringen van de vrijwilligers ten goede komt. Veel programma's doen een beroep op religieuze of humanitaire organisaties om vrijwilligers te rekruteren, maar sommige programma's hebben geprobeerd om andere segmenten van de ontvangende gemeenschappen erbij te betrekken. In Canada, bijvoorbeeld, hebben gemeenschapsinitiatieven met overheidssteun vrijwilligers gemobiliseerd die geïnteresseerd zijn in, en in staat zijn om, begunstigen met een specifieke achtergrond te ondersteunen, zoals personen die vervolgd worden vanwege hun seksuele geaardheid, genderidentiteit of hiv-status.¹⁷
- Sponsors en vrijwilligers die betrokken zijn bij de ondersteuning van begunstigen moeten vaak voldoen aan strenge administratieve en financiële vereisten. Het identificeren en aanpakken van obstakels voor de deelname van vrijwilligers die voortvloeien uit de opzet van programma's kan helpen om de betrokkenheid te verbreden en in stand te houden. Programma's waarmee particulieren Oekraïense vluchtelingen in Europa steunen hebben bijvoorbeeld aangetoond hoe gestroomlijnde aanmeldingsprocedures en flexibiliteit in de omvang en de duur van de werkzaamheden, de deelname van een groter aantal gemotiveerde personen, in het bijzonder jongvolwassenen, kunnen bevorderen.¹⁸

¹⁵ Smith met Ugolini, *Why Matching Matters*, 12.

¹⁶ Zanzuchi, Dumann, Tissot, en Skodo, *Attracting, Retaining, and Diversifying Sponsors*, 21.

¹⁷ Zie Rainbow Refugee, '[About Us](#)', geraadpleegd op 27 januari 2024.

¹⁸ Zanzuchi, Dumann, Tissot, en Skodo, *Attracting, Retaining, and Diversifying Sponsors*, 10.

BRONNEN

- Beirens, Hanne en Aliyah Ahad, *Measuring Up? Using Monitoring and Evaluation to Make Good on the Promise of Refugee Sponsorship* (Brussel: Migration Policy Institute Europe, 2020).
- Fratzke, Susan en Emma Dorst, *Volunteers and Sponsors: A Catalyst for Refugee Integration?* (Washington, DC: Migration Policy Institute, 2019).
- Global Refugee Sponsorship Initiative, *Building Blocks of Community Sponsorship: Guidebook and Planning Tools Based on Canada's Model and Emerging Programs around the World* (Global Refugee Sponsorship Initiative, 2022).
- Immigration, Refugees, and Citizenship Canada (IRCC), 'Refugee Sponsorship Training Program', geraadpleegd op 27 januari 2024.
- Reyes-Soto, Marisol, *Recruiting, Developing, and Sustaining Sponsor Groups* (Ottawa: University of Ottawa Refugee Hub, 2022).
- Share Network, 'Resettlement & Community Sponsorship across Europe' (booklet, Share Quality Sponsorship Network, 2023).
- Smith, Craig Damian met Emma Ugolini, *Why Matching Matters: Improving Outcomes in Refugee Sponsorship and Complementary Pathways* (Brussel: Migration Policy Institute Europe, 2023).
- Zanzuchi, María Belén, Nadja Dumann, Florian Tissot, en Admir Skodo, *Attracting, Retaining, and Diversifying Sponsors for Refugees in Community Sponsorship Programmes* (Brussel: Migration Policy Institute Europe, 2023).

Dit informatieblad factsheet is opgesteld door het Migration Policy Institute Europe (MPI Europe) als onderdeel van het Complementary Pathways Network (COMET)-project. De auteur is Roberto Cortinovia, Associate Policy Analyst bij MPI Europe.

Het COMET-project ontving financiering van het Asiel-, Migratie- en Integratiefonds (AMIF) van de Europese Unie. Alle projectdocumenten zijn te vinden op de COMET-projectwebsite: www.cometnetwork.eu

De inhoud van deze publicatie representeert de mening van de auteur en is uitsluitend zijn/haar verantwoordelijkheid. De Europese Commissie kan niet verantwoordelijk gehouden worden voor het gebruik van de informatie in deze publicatie.

Neem voor meer informatie over het matchen van vluchtelingen contact op met MPI Europe via: europe@migrationpolicy.org.

© 2024 Migration Policy Institute Europe. Alle rechten voorbehouden.